

NÁVOD, JAK PŘEJÍT ŘEKU

Václav Cílek je pro mnohé lidi jistotou v nejistém světě. Vidí nás Čechy bez růžových brýlí, ale také nám ukazuje, že se často zbytečně bičujeme. Jak píše – žijeme možná průměrně, možná dokonce přízumně, ale nejspíš právě díky tomu jsme doted přežili všechna zemětřesení. Kniha *Jak přejít řeku* je opět plná naděje, ale také tvrdé reality. Vyžaduje čtenáře trpělivého, velkorysého a s dávkou smyslu pro humor.

V jedné kapitole píšete, že Praha je kompetitivní, Brno je pospolitě a Bratislava je městem svobody. Takže od západu na východ se to mění od uzavřenosti k otevřenosti. Podsouvám vám svůj závěr, nebo jste to tak opravdu myslel?

Každé město je jiné. V Bratislavě je cítit Římská říše, Brno hodně náleželo k Vídni a bylo k Čechám kritické (nejspíš oprávněně), ale hlavní historické město Moravy je Olomouc a schválně si zkuste jednou linií od jihu k severu propojit třeba Mikulov, Brno, Olomouc, Štramberk a Ostravu a zjistíte, že žádný jednoznačný trend neexistuje ani od východu k západu, ale ani od jihu k severu. A je to dobře. Jsou to samostatná království, která si konkurovala, a proto toho hodně vytvořila.

V kapitole Odkud přišli? píšete, že klíčem k poznání kultury je zkušenost těla a krajiny. Vnímám to jako nutnost fyzické zkušenosti cestování, která se nedá nahradit virtuálními vynálezy. Nenuť nás náhodou virtuální svět oddělit právě naše tělo od naší mysli? Skutečný prožitek s emocí nahradit myšlenkovou manipulací?

Existuje smyslnost a smyslovost. Poznáváme všemi smysly, ne jenom rozumem. Jedna z velkých cest, jak porozumět světu, vede přes hudbu, tedy přes sluch. Ale asi nejdůležitější je být uvnitř a vnímat všemi smysly. Když pozorujete les zdálky, je úplně jiný, než když jste uvnitř. A kdybyste měla vidět les ve filmu, tak jasně cítíte, že jste o skoro všechno podstatně přišla. Takhle já vnímám informační mé-

dia – vidíte sice kus světa, ale skoro všechno důležité tam schází.

V rozhovoru pro Jeruzalem Post izraelský generál, univerzitní profesor a bývalý šéf izraelské vesmírné bezpečnosti Haim Eshed říká, že mezi mimozemšťany, USA a Izraelem byly uzavřeny tajné dohody o zkoumání struktury vesmíru. Tato spolupráce zahrnuje i tajnou základnu na Marsu, kde jsou američtí a mimozemští zástupci. Také uvádí, že na takové informace lidé ještě nejsou připraveni. Jsme, nebo nejsme připraveni? Jaká by podle vás byla reakce lidí, pokud by to byla pravda?

Víte jeden indián z kmene Navaho, Black Horse, mi říkal, že v 60. letech to ještě mimozemšťani nezvládali, že vypadali jako drogovaní hipíci, ale že mezitím se to naučili a na ulici už pořádného mimozemšťana skoro nepoznáte. Schválně si to zkuste. Nejdřív ale musíte projít kurzem rozeznávání mimozemšťanů a pak stačí si je třeba v metru odchytávat a ptát se, co si o tom všem myslí.

Otázka, která se už stala zbraní mezi různými zájmovými skupinami, zní: je oteplování země přirozené a ve vývoji opakující se jev, nebo za to můžeme skutečně jen my, lidé?

Víte, během koronavirové krize jsem se poučil, že je výhodnější věřit, že za ni mohou netopyři, možná dokonce netopyři v kombinaci s luskuou. Pro vaše

zdraví je totiž lepší obvinít třeba kaloně než Číňany. A podobné je to s oteplováním. Pochopitelně že za jeho část můžeme, ale jakmile do věci zatáhnete otázku viny, tak se z místa nepohnete.

Jsme my, Evropané, skutečně zatíženi svojí dlouhou historií na rozdíl od mladého národa Američanů?

Američané jsou zase zatíženi genocidou indiánů, ale to taky nebyli žádní dobráci. Nějaké srovnání je skoro nemožné, protože koho dnes zajímá historie? Má žena učí na základní škole a tam často řeší problém, kdy skončila druhá světová válka. Podle odpovědí žáků někdy v letech 1800–1848. To nevypadá na velké zatížení historií.

Amerika (stejně jako Evropa) je na pokraji společenského kolapsu: různé skupiny mají pocit nesvobody, snaží se zviditelnit na úkor svobody těch druhých. Kde vidíte počátek takového chaosu? A kde konec?

Víte, kolaps vypadá ještě o dost jinak. Třeba podle antického historika Polybia to je logický cyklus – dlouhý mír plodí bohatství, bohatství plodí zahálku a ta zase rozklad a z rozkladu pak vzniká spořádaný stát. Je to proces, který začal nejspíš v době bronzové a po mnoha vrcholech a pádech skončí, až se vyhrabou ti mimozemšťani z nitra Marsu. To znamená nejspíš nikdy.

Polsko a Maďarsko se postavily proti nařízení EU, které by omezovalo práva malých, zejména středoevropských států. Proč je střední Evropa v historii tak častým otloukánkem?

To jen my máme rádi pocit, že jsme obětmi nějakých velkých sil. Ve skutečnosti jsme obětmi vlastní povahy a to jsme na tom ještě líp než třeba Maďaři, pozoruhodný, dost smutný a historií podvedený národ, který však dokáže zpychnout skoro tak rychle jako polská šlechta.

Dívat se dnes kolem sebe a neztratit hlavu v chaosu je hodně těžké. Jak to děláte vy? Meditace, mantry, dechová cvičení? Nebo je to otázka životní filosofie?

Když jsem šel na základní vojenskou službu, tak mi starší kamarád řekl: dávej pozor na to, abys dobře spal, dobře jedl a kdykoliv to půjde, tak vypadni z kasáren. O žádných mantrách mi nic neříkal, přestože je znal.

Pane Cítku, kam svět spěje?

To záleží na tom, jestli se ptáte ze strachu, nebo ze zvědavosti.

JARMILA SKOPALOVÁ